

LLENGUA CATALANA I CASTELLANA

ABP L'IDEAL CAVALLERESC

4t d'ESO B

Maria Mei Bellsolà

Aina Casamayor

Eric Carpintero

Xavi Garcia

Jordi Osorio

Laura Tena

Índex

Quan i on sorgeix la cavalleria?	3
Herència romana i valors Germànics	3
Influència Eclesial	4
Materia de Bretaña	6
Autores notables	6
Medievales	6
Modernos.....	6
Diferencia entre libro de caballerías i novela caballeresca.....	8
Evolució de l'ideal cavalleresc	9
Característiques del cavaller	10
Manaments de la cavalleria.....	11
Èpoques de la Cavalleria.....	12
Evolució	12
Llibre de l'orde de cavalleria	12
Tirant lo Blanc.....	15
Don Quixot de la Manxa	17
Otro caballero situado en otra época	19
Conclusions	20

Quan i on sorgeix la cavalleria?

En les antigues civilitzacions d'Egipte, Babilònia, Assíria, etc., s'utilitzaven els cavalls per a tirar de carros des d'on es llançaven llances i fletxes. Posteriorment se seleccionaren races equines més fortes muntades per genets.

Tot i que alguns pobles, com els parts, en la guerra feien servir de manera quasi exclusiva els arquers muntats a cavall. En l'antiguitat i fins a la batalla d'Adrianòpolis del 378, que va establir la supremacia de la cavalleria sobre la infanteria a la guerra pels següents mil anys, pel que el seu nombre va augmentar en els nous exèrcits en detriment de la infanteria.

La cavalleria neix a Occident al tombant dels segles XI i XII, un concepte que es configura en paral·lel al naixement de les literatures romàniques. I neix a partir de tres factors fonamentals: l'herència romana, els valors germànics i la influència eclesial.

Herència romana i valors Germànics

La trobada i la influència cultural de l'exèrcit romà amb els pobles germànics es tradueix amb l'aportació d'armament, la renovació del vocabulari guerrer i nous costums dins del món castrense. La influència germànica serà molt important amb la veneració del cavall o els cultes de caràcter màgic entorn de l'espasa que finalment seran costums i pràctiques que arrelaran a la cultura romana i acabaran sent cristianitzats.

Al segle XII s'introdueix i es difon el mot *chevalier* que significa guerrer a cavall i aquest mot prové de *caballarius*, és a dir, un home a cavall i sense armes. La càrrega amb llança en posició horitzontal consoliden el cavall i el genet en la tècnica de la guerra, i les primeres referències les trobarem en l'àmbit normand.

Als seus inicis a la cavalleria li calien recursos econòmics per mantenir els cavalls i l'equipament del cavaller, el qual necessitava: una muntura o dues, cinc o sis cavalls de batalla, dos escuders per a tenir cura de l'arnès i del bestiar; per tant la soledat era incompatible amb l'exercici de la cavalleria. És durant el segle XII que la cavalleria serà, doncs, una professió, una corporació de la gent de la guerra. El cavaller vençut estava obligat a anar a comunicar al rei la seva derrota i a tributar al senyor del

cavaller vencedor, d'aquesta manera aquest incrementava el seu prestigi social. El cavaller fa de l'exercici de la guerra una manera de viure.

Influència Ecclesial

L'església serà molt important en la corporació professional de la cavalleria ja que serà el terratinent principal de la cristiandat que haurà de crear la "pau i treva de Déu", que consistia en reglamentar uns períodes de descans que ocasionaven els llargs conflictes armats. I quan la cavalleria es troba configurada arreu de la cristiandat serà la mateixa església qui la dotarà d'una ètica, com per exemple, no atacar mai en grup un cavaller sol ni un cavaller ferit o un cavaller d'esquena quan fuig, o bé la prohibició de l'ús de la ballesta entre cristians. El romanç i la novel·la de cavalleries seran molt importants per a difondre aquest codi ètic. Ramon Llull en serà un exemple destacat amb el Llibre de l'Ordre de cavalleria (1274-1276) on fa extensiu el seu programa d'instrucció i de reforma moral al grup de cavallers de qualsevol rang social, ja que ofereix a la cavalleria una formulació ideològica ben organitzada. Reforça la consciència de pertinença a un ordre, amb una regla i amb unes obligacions. També representa una reflexió teòrica per a construir una ciència pròpia de la cavalleria similar a qualsevol altra disciplina clerical.

L'església també serà qui denunciarà el comportament de la cavalleria contra els principis morals del cristianisme amb les justes, els tornejos o la cerca d'una glòria individual. De la mateixa manera molts cavallers al final de la seva vida dedicada a les armes es retiraven en un monestir, *ad socurrendum*, per curar els pecats comesos.

L'església va utilitzar el furor guerrer reconduint-lo amb les croades, contra l'infidel, l'enemic per excel·lència. Les croades a Terra Santa o a la Península Ibèrica.

L'ordre dels Templers, instituïda el 1118, és un model de cavalleria cristiana que intentava compaginar la vida espiritual amb l'exercici de les armes, aquesta ordre fou tan important que es va convertir en una amenaça per als poders civils de l'època. El Papa Climent V va suspendre l'ordre el 1312.

Al segle XIII, els ballesters genovesos i els arbalesters francesos van causar un gran impacte i van obligar a incrementar l'armadura de la cavalleria. La cavalleria esdevingué pesant amb el desenvolupament de l'arnès (armadura), i fou l'arma dominant durant força temps.

Ja en l'Edat Moderna, la generalització de les armes de foc acaba amb les armadures, i la cavalleria evoluciona cap a formes de combat més àgils i s'arma amb carrabina o

pistola a més del sabre tradicional. Des del segle XVII es distingeix entre cavalleria lleugera i cavalleria pesant, distinció que obeeix a la forma de combatre i a l'equipament dut en combat. La cavalleria lleugera constava de caçadors de cavalleria, hússars, dragons, llancers (o ulans), etc. (a què cal sumar cossos nacionals específics, com els cosacs ucraïnesos i russos). La cavalleria pesant constava de cuirassers, granaders de cavalleria, etc.

Al segle XIX, tal com es manifestaria, per exemple, el 1815 amb la batalla de Waterloo, la cavalleria entra en crisi davant una infanteria formada en quadre amb fusells (de repetició des del darrer quart del segle) i baioneta i, sobretot, davant la potència de l'artilleria. Amb tot, continuà essent una arma important durant tot el segle (Guerra de Crimea, guerres d'unificació italianes i alemanyes, guerra francoprussiana, guerres colonials com les d'expansió dels EUA, etc.). Les càrregues de cavalleria eren encara formidables i, sovint, efectives, bé que podien acabar desastrosament (la càrrega de la Brigada Lleugera britànica contra l'artilleria russa a la batalla de Balaclava, 1854).

Durant la Primera Guerra Mundial la trinxera i la metralladora anul·len la cavalleria a la majoria de fronts com a arma de combat directe, tot i que al front oriental encara coneixerà un ús limitat, com passarà encara al front soviètic durant la Segona Guerra Mundial. Els darrers desplegaments massius i efectius de tropes de cavalleria havien tingut lloc, mentrestant, en la Guerra Civil Russa (1917-1920) i en la Guerra Soviètico-polonesa (1919-1920).

Es pot dir, però, que a partir de 1914 la cavalleria, en el sentit clàssic, deixa d'existir, tot i que encara avui, per tradició, hi ha unitats designades "de cavalleria" (i, específicament, d'hússars, caçadors, dragons, etc.), algunes de les quals, com a tasca secundària, encara tenen cavalls: la mística de la cavalleria roman en l'imaginari col·lectiu. La cavalleria s'ha reconvertit en l'arma blindada: consta d'unitats cuirassades amb la tropa (tanquistes) armada com la infanteria i desplaçada en vehicles blindats com el tanc.

Materia de Bretaña

La Materia de Bretaña son las narraciones en verso del siglo XII protagonizadas por un caballero andante y ambientadas o bien en Gran Bretaña o en la llamada Pequeña Bretaña, que hoy en día es la Bretaña francesa. Es el nombre colectivo que reciben unas leyendas sobre los celtas y la historia legendaria de las Islas Británicas, especialmente aquellas centradas en el Rey Arturo y los Caballeros de la Mesa Redonda

El nombre diferencia la Materia de Bretaña de las otras materias: los temas mitológicos tomados de la antigüedad clásica forman la Materia de Roma; y las historias de los paladines de Carlomagno y sus guerras contra los moros y los sarracenos forman la Materia de Francia. Así, mientras que Arturo es el tema principal de la Materia de Bretaña, otras historias legendarias menos conocidas de las Islas Británicas, como las de Bruto de Troya, el Viejo Rey Cole, el Rey Lear y Gogmagog, se incluyen también en los temas tratados por la Materia de Bretaña.

Autores notables

Medievales

- Béroutl
- Chrétien de Troyes
- Geoffrey Chaucer
- Godofredo de Monmouth
- Hartmann von Aue
- Layamon
- Thomas Malory
- María de Francia
- Nennius
- Robert de Boron
- Taliesin
- Tomás de Inglaterra
- Wace

Modernos

- René Barjavel
- Marion Zimmer Bradley
- Gillian Bradshaw
- Bernard Cornwell
- Michael Drayton
- Hal Foster
- Parke Godwin
- Raphael Holinshed
- Helen Hollick
- Bernard Cornwell
- Nancy Springer
- David Jones
- Debra A. Kemp
- Stephen R. Lawhead
- Rosalind Miles
- William Shakespeare
- Edmund Spenser
- John Steinbeck
- Mary Stewart
- Persia Woolley
- Nancy McKenzie
- Phylis Ann Karr
- Lord Tennyson Alfred
- Mark Twain

Diferencia entre libro de caballerías i novela caballeresca

En la novela caballeresca, encontramos que la característica principal que la separa del resto de libros de caballería, que desde el siglo XII, trataban el mundo de la caballería, es decir, predominaba el realismo. Mientras, en los libros de caballería anteriores al siglo XV, los dragones, enanos mágicos y toda una serie de elementos fantásticos hacen aparición, es decir, no encontramos ninguna muestra de verosimilitud.

Aparte de eso, podemos destacar otras diferencias, consecuencia directa de la voluntad realista del autor. Por ejemplo, en los libros de caballería, los lugares y los tiempos son inconcretos o inventados donde se recrean escenarios fantásticos. Las épocas son lejanas o hasta míticas. Mientras, que a partir de las novelas caballerescas el tiempo y los lugares son reales y los lectores conocen perfectamente la ubicación de la acción, que suele desarrollarse en un tiempo relativamente cercano al lector.

Los personajes tienen una gran diferencia: mientras que en los libros de caballería encontramos superhéroes que son invencibles, no evolucionan ni dudan (y, por tanto, poco propensos a identificarse con el público), en las novelas caballerescas encontramos personas de carne y huesos. Los personajes principales recaen sobre caballeros fuertes y valientes pero sin sobrepasar las capacidades normales del ser humano, los cuales deben realizar gestas de dimensiones reales, que cualquier otro caballero podría realizar. Y para ello deben valerse de su inteligencia, astucia y valor. En palabras del propio Cervantes, los protagonistas "empieza y duermes y mueren en sobre camas y hacen testamento antes de su muerte".

Ya para terminar, en el aspecto formal vemos que los libros de caballería solían estar escritos en verso, al estilo de los antiguos cantares de gesta (como el Cantar del Mio Cid), mientras que a partir del siglo XV las novelas están escritas en prosa.

En definitiva, las novelas caballerescas marcan un hito importante en nuestra literatura y en la europea. Ha sido tan grande su influencia que grandes estudiosos han hablado sobre ella.

Evolució de l'ideal cavalleresc

Per a tenir feu, per a ser admès en el vassallatge, cal mostrar-se primer de tot, capaç de dur les armes. En la institució de la cavalleria, el caràcter militar és la clau d'aquesta modalitat del Contracte Feudal. El vassall és el soldat per excel·lència, soldat que combat a cavall (cavaller), per a distingir-se del poble que només guerreja a peu. En aquesta distinció el que està operant és l'estructura jeràrquica i piramidal de la societat feudal. I és tal aquesta assimilació cavaller-soldat que les paraules “vasallus” (cavaller) i “miles” (soldat) són emprades indistintament en el llenguatge del segle XI.

Amb la cavalleria apareix l'ideal cavalleresc. En aquest s'expressen els ideals de la noblesa i de les corts medievals. L'ideal cavalleresc apunta, en primer lloc, en una societat com la medieval, penetrada de cristianisme per tots els porus, s'acudeix a les creences religioses per a fonamentar l'ideal mateix. Aquest és expressió dels sentiments religiosos.

L'arcàngel Sant Miguel, famós pels seus fets d'armes, és l'avantpassat dels cavallers i el seu patró. I la cavalleria no és altra cosa que la successió terrenal de l'exèrcit celestial entorn del tron del Senyor. En segon lloc, si acudim a les cròniques de llavors, l'ideal cavalleresc apareix en un doble aspecte: teòricament és una crida a la virtut, a la glòria per les armes, al cultiu del bell i el bo: honor, lleialtat, cortesia, pietat, gentilesa, valentia, ascetisme, decència, senzillesa, defensa de les vídues i desprotegits, justícia, continència, compassió, amor.

Però a la pràctica, es converteix en traïcions, enveges, crueltats, violències, cobdícies. Com anota l'historiador Huisinga en el seu cèlebre llibre “La tardor de l'Edat Mitjana”, la cavalleria és una professió de les armes que en última instància és una qüestió de guanys.

En tercer lloc, la producció literària més popular de l'ideal, a més dels cants de gesta (El Meu Cid, La Cançó de Roland...) i la lírica dels trobadors (cavalleria poètica on dames, cavallers, armes, amors, cortesia, són líricament poetitzats) són els llibres de cavalleria. En aquests, el protagonista és el perfecte cavaller, l'heroi, les accions del qual ho fan immortal. I amb l'heroi, l'estimada, la dama dels seus somnis i amors. És la figura de l'heroi per amor. En aquesta figura brilla, com molt bé ho adverteix el ja citat Huisinga, l'erotisme de l'ideal cavalleresc. Cal mostrar el valor, exposar-se a perills, sofrir, morir, tot per la dama del seu amor. I sobretot, el sùmmum de l'heroisme

consisteix que cal lliurar-la del perill o dels perills, que perdi el seu virginitat en mans d'un altre. Aquest motiu eròtic, aquest conservar l'estimada per a si, posseir-la, lliurar-la d'uns altres, és el foc vital del cavaller com heroi. D'aquí els tornejos cavallerescos. En això es lluita per la possessió i defensa de l'estimada, la qual regala a la seva combatent part de la seva roba o del seu cabell o del seu perfum. No sense raó l'Església condemna els tornejos. Són adulteris o sexualitats.

En quart lloc, la gran creació institucional de l'ideal són les ordres militars: Cavallers, Templaris, Santjoanistes, etc. Aquestes ordres volen ser encarnació de la noblesa d'ànim i esperit del guerrer cristià. Fan vots com les ordres monàstiques i tenen els seus rituals de cor i missa. El seu gran enemic és l'Islam. La lluita contra aquest és el suport de la seva constitució. No obstant això aquest és el seu aspecte teòric, doncs en la pràctica (com pot succeir amb qualsevol idea i el seu ús) les ordres es converteixen en grans institucions polítiques i econòmiques, immenses potències financeres en constant joc d'interessos polítics.

En cinquè i últim lloc, en el plànol històric, la gran gesta de la cavalleria van ser les Croades. L'alliberament de Jerusalem com gest heroic i piadós, deixant de costat les seves incidències econòmic-polític-socials, respon adequadament a l'objectiu cavalleresc. En ella, heroisme i cristianisme s'uneixen perquè el perfecte cavaller s'immortalitzi en les seves accions i lluites contra islàmics i turcs.

Característiques del cavaller

Segons l'ideal de cavalleria, el cavaller perfecte ha de posseir aquestes virtuts i habilitats:

Valor: Els cavallers han de suportar sacrificis personals per a servir els ideals i a les persones necessitades. Això implica el triar mantenir la veritat costi el que costi. El valor no significa ser estúpid arrogant, sinó tenir voluntat de fer el correcte. Aquests personatges tenien un gran valor, capaços de barallar amb gran coratge contra éssers superiors que mantenien a les persones dels pobles terroritzats. Els cavallers eren capaços d'enfrontar-se a persones amb major habilitat per a lluitar, sense aturar-se a considerar les conseqüències.

Defensa: Els cavallers juraven quan eren ascendits, defensar als seus senyors i senyores, a les seves famílies, a la seva nació, a les vídues i als orfes, i a la Església.

Fe: Els cavallers que tenien una forta fe en Déu que els permetia portar a terme tota una vida de sacrificis i temptacions, donant-los arrels i esperança fortes contra els malvats del món.

Humilitat: Els cavallers humils eren els primers a dir a les altres persones quan portaven a terme fets de gran heroïtat, donant-los l'honor que mereixen dels seus bons fets. I deixant o altres que els felicitin pels seus propis fets i aquests els ofereix a Déu.

Justícia: Per als cavallers era molt important buscar la veritat sobretot, els cavallers no buscaven el seu benefici personal. La justícia sense temperar per la misericòrdia pot portar pena. La justícia buscada pels cavallers sense cedir a la temptació era la utilitzada per ells.

Generositat: La generositat era una característica d'un cavaller. Per a contradir la debilitat de l'avarícia, els cavallers eren tan abundants com els seus recursos permetrien. Un cavaller generós pot recórrer millor la línia entre la misericòrdia i la justícia freda.

Temprança: El cavaller havia d'estar acostumat a menjar i beure amb moderació. A més el cavaller ha de ser moderat amb les seves riqueses, això no significava abstenir-se d'elles sinó, no utilitzar-les vanament. Sense temprança no es podia mantenir l'honor de la cavalleria. El cavaller havia de contenir-se dels seus apetits sexuals.

Lleialtat: Els bons cavallers juraven defensar ferventment els seus ideals, a l'Església i als seus senyors, ells donarien la seva vida per defensar-los.

Noblesa: La noblesa és el principi de la cortesia. I els cavallers devien així ser cortesos, honrats, estimables, generosos i il·lustres, equitatius amb tots mentre mantinguessin un caràcter noble amb els ideals de la cavalleria. Un cavaller és per sempre un exemple a seguir.

Manaments de la cavalleria

Els cavallers també posseïen manaments infrangibles:

- Creureu en tot el que la Santa Església ensenyi i observareu tots els seus manaments. Protegireu a la Santa Església.
- Tindreu respecte per les seves debilitats, les defensaràs.
- Estimareu el país que vàreu néixer.

- No retrocedireu davant l'enemic.
- Fareu als infidels una guerra sense quarter.
- Complireu els vostres deures feudals si no contradiu la llei de Déu.
- No mentireu i sereu fidel a la vostra paraula.
- Sereu generós.
- Mantindreu el bé enfront de la injustícia i el mal.

Èpoques de la Cavalleria

Segons els diferents escenaris en els que la cavalleria es va trobar, podem diferenciar tres etapes ben marcades:

- Heroica: Aquesta va ser l'època de màxima expressió, la cristiandat era la fi i objecte de l'home. Es va produir en els segles XII i principis del XIII. La cavalleria es caracteritzava per ser viril, austera i conquistadora.
- Galant: Es va produir a finals del XIII. Comença a declinar la cavalleria. En aquesta època es registren poemes, joglars i relats sobre la cavalleria. El cavaller canvia la guerra per les passions amoroses amb les dones.
- Decadència: Les guerres santes perden el sentit i la pau els fa sedentaris i dediquen a l'oci. A més s'obre la inscripció a la cavalleria a tots els joves, dignes o no. Però principalment l'esperit religiós ja no posseïa la seva ànima.

Evolució

Llibre de l'orde de cavalleria

Entre els anys 1274 i 1276, Ramon Llull va escriure el Llibre de l'orde de cavalleria. Es tracta d'un breu tractat doctrinal destinat als membres de l'estament cavalleresc. Amb aquesta obra, Llull presentava uns models de comportament, una instrucció moral, els sabers i les virtuts que un cavaller havia de tenir i dels vicis que havia d'evitar, i, alhora, permetia encaminar-la vers els objectius cristians que, segons Llull, es trobaven en el seu origen. Entre els recursos de què es val l'autor destaca l'oposició entre els vicis i les virtuts. La contraposició de vicis i virtuts permet formalitzar la tensió entre els comportaments moralment correctes, guiats per les virtuts, i els incorrectes, dominats pels vicis, com la supèrbia, la ira, l'enveja, etc.

Llibre de l'orde de cavalleria

Aquest llibre basa l'estament de la cavalleria en la defensa de la fe, la fidelitat a la monarquia i el respecte cap als estaments socials inferiors.

Llull escriu el Llibre de l'orde de Cavalleria en plena època feudal. En aquest temps la cavalleria és un element fonamental de la societat i manté la seva funcionalitat militar i política ja que ocupa un paper important en la societat. És una peça clau en les relacions de vassallatge i té molt de poder. Llull explica que la cavalleria és un estament en aquesta època i que posseeix la majoria de privilegis. A més, Llull vol assimilar aquests valors amb els propis de la moral clàssica y de la fe cristiana.

El cos doctrinal de l'obra és constituït per set capítols, precedits per un pròleg narratiu. En el primer capítol s'exposen els orígens mífics de la cavalleria.

Llull remarca la necessitat que els aspirants a cavaller aprenguin l'ofici des de ben joves, i que ho facin amb un cavaller experimentat, el qual han d'obeir i respectar. L'aprenentatge, doncs, no s'ha de limitar a l'exercici de les armes, sinó que també s'ha d'estendre a la cura dels animals i a altres activitats igualment humils i útils per a conèixer bé tots els aspectes relatius a l'exercici de la cavalleria i pal·liar el vici de supèrbia.

Ramon Llull

D'altra banda, amb l'objectiu de fer més evident la dignitat de l'orde de la cavalleria, Llull proposa equiparar-ne l'ensenyament al d'altres oficis o disciplines que requereixen un ensenyament reglat, com el dret, la medicina o la clerecia. El beat planteja, per tant, que per a accedir a la condició de cavaller calgui cursar també uns estudis i que la cavalleria esdevingui una "ciència escrita en llibres".

Al segon capítol es defineix "l'ofici qui pertany a cavaller", les obligacions del qual es poden sintetitzar en el càrrec de "mantenir e defendre la sancta fe catòlica" i de "mantenir justícia"; d'aquí la recomanació d'unir esforços amb el clergat i de defensar l'ordre social establert, i no pas atacar els membres de l'Església, desobeir el seu senyor natural o agredir el poble. El cavaller, en definitiva, havia d'evitar la pràctica de la violència aliena a l'exercici de les virtuts, és a dir, havia d'evitar tota violència que s'oposés a la primera intenció per a la qual l'orde havia estat creat.

Tenint en compte la importància del paper que havien de desenvolupar, era del tot necessari confirmar les aptituds d'aquells escuders que aspiraven a la dignitat de la

cavalleria. El capítol tercer del tractat, doncs, està dedicat a l'examen que havien de superar, i que havia de permetre confirmar que els aspirants respectaven i temien el poder de Déu; que tenien les aptituds físiques i mentals indicades; que eren homes de paratge des d'antic, i que eren persones de bons i nobles costums.

Al capítol següent, el quart, situat just al centre del tractat, s'exposa el ritual de l'adobament. Bona part d'aquest apartat està dedicat a exposar el contingut del sermó que el prevere ha de predicar en la missa prèvia a l'acte, en el qual s'ha de fer èmfasi en els catorze articles de la fe, els deu manaments i els set sagraments de l'Església.

Al capítol cinquè s'explica l'armament, ofensiu i defensiu, que empraven els cavallers, i s'hi desenvolupa una detallada significació al·legòrica dels diversos components de l'armadura, tant del cavaller com del cavall; l'al·legoria es fa en clau cristiana i es destaquen les qualitats exigibles a un bon cavaller de Crist. L'associació de les diverses peces de l'arnès amb ideals pels quals aquest ha de lluitar (l'espasa significa la creu, la llança la veritat, etc.) i amb les qualitats que el defineixen com a cavaller n'afavoreix, al seu torn, la memorització.

El penúltim capítol, el sisè, versa sobre "les costums qui pertanyen a cavaller", i és íntegrament construït sobre l'oposició entre virtuts i vicis, amb un darrer excurs dedicat a la temprança i a alguns casos pràctics. Al llarg del llibre Lull s'esforça per bastir un model cavalleresc explícitament vinculat a la ideologia de l'Església, el seu plantejament no és assimilable a cap proposta que pretengués reduir els comportaments i costums de l'estament cavalleresc a una regla equiparable a les dels ordes monastico-militars. Ben altrament, es mostra favorable a mantenir de manera nítida la distinció entre els tres ordes de la societat feudal, cadascun amb les funcions ben delimitades. És aquesta distribució explícita de responsabilitats el que ha de permetre, al seu torn, la col·laboració que propugna entre cavallers i clergat, destinada a conservar l'ordre social establert. Després d'aquest apartat sobre els hàbits i costums dels cavallers, el llibre es tanca amb un breu capítol, el setè, dedicat a l'"honor qui es cové ésser feta a cavaller".

El Llibre de l'orde de cavalleria és un tractat escrit per instruir els futurs cavallers sobre el paper que la cavalleria tenia com a garant de la pau i l'ordre en l'estructurada societat medieval, i també sobre les responsabilitats que se'n derivaven per a aquell que fos investit amb aquesta dignitat. En diverses ocasions, Lull s'adreça com a mestre a un "escuder" genèric al qual fa recomanacions específiques. El to doctrinal del text contrasta vivament amb el pròleg, en què es narra un breu relat que entronca amb la literatura profana cortesana i cavalleresca. S'hi explica la trobada fortuïta entre

dos personatges a la clariana d'un bosc, lloc per excel·lència de l'aventura literària. Aquest pròleg constitueix la primera mostra de literatura cavalleresca conservada en català, i posa de manifest que aquesta literatura ja circulava contemporàniament en terres de parla catalana.

El valor i virtut que va imposar Llull a l'ideal cavalleresc és l'honor, que constituïa el veritable nucli de cavalleria. Aquest honor cavalleresc, ignorat de l'Antiguitat i que és el millor legat que l'Europa occidental ha rebut de l'Edat Mitjana, consisteix en un complex conglomerat de valor, lleialtat, magnanimitat, seny, cortesia, vergonya, justícia, fe, esperança... Així mateix, Llull també va enumerar els vicis que calia esquivar: orgullós escuder, mal ensenyat, amb cruel cor, avar, mentider, deslleial...

El valor era la virtut cavalleresca menys desmentida, i ben notori és que hi hagué molts més herois sense por que no sense màcula.

La fidelitat deguda al senyor terrenal implica l'obligació d'obeir-lo, honrar-lo i defendre'l sense reparar en cap sacrifici, ni en el de la vida.

El cavaller, per fer-se digne dels seus privilegis, ha de ser magnànim, i aquesta magnanimitat cavalleresca es desdobla en dues activitats: el socors al desvalgut i la liberalitat.

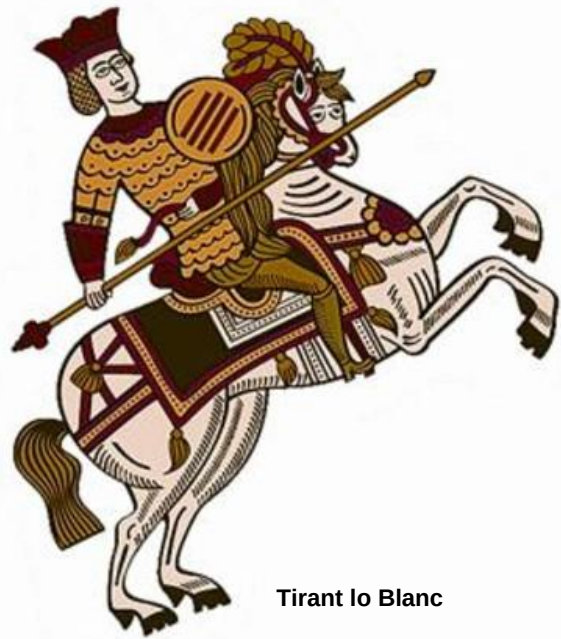
La protecció als febles, amb tanta insistència predicada en l'Evangeli, virtut quasi totalment desconeguda del món antic, era un dels aspectes més simpàtics de la Cavalleria, i Llull havia d'exposar-lo amb precisió.

La liberalitat, o millor dit l'esplendidesa, fou la virtut més lloada pels poetes, per als quals no importava la manera d'adquirir els béns si és que hom sabia donar-los amb elegància.

Tirant lo Blanc

Tirant lo Blanc és una novel·la cavalleresca i la obra més important de l'escriptor i cavaller valencià Joanot Martorell i està considerada un dels màxims exponents de la novel·la cavalleresca en llengua catalana i del segle d'or valencià. Va ser escrita entre el 1460 i el 1464 aproximadament, fou publicada a València l'any 1490 i reimpressa a Barcelona el 1497 en edicions incunables. És esmentada en el Quixot com una de les obres salvades de la crema de llibres.

Les novel·les cavalleresques eren fonamentalment simbòliques, reconstruïen i embellien l'ideal del cavaller cristià i defensaven el paper socio-polític de la cavalleria com a estament privilegiat; la versemblança n'era una característica compositiva essencial: en els espais, simbòlics i tipificats, i amb identificació geogràfica; els fets se situen en una època immediat al temps d'escriptura de la novel·la; el protagonista és valent i fort, però dins d'una mesura humana (amb qualitats i defectes) i no apareixen elements fantàstics i meravellosos. En aquesta novel·la Martorell destaca la humanitat de l'heroi, que destaca més per intel·ligència que per força.

Tirant lo Blanc

En la gran novel·la que és Tirant lo Blanc són ben visibles tant l'esperit cavalleresc medieval com el realisme i les ganes de viure dels nous temps. El primer constitueix possiblement el seu substrat ideològic; el segon, però, ofereix un ventall d'exploracions novel·listiques tan pròximes a la realitat contemporània de l'autor i dels lectors, que permet que per fi el gènere de la novel·la comenci a alliberar-se dels estrets límits de la inversemblança i s'endinsi pels complexos i variats camins de la realitat humana.

En aquesta novel·la, Martorell escriu tot allò què calia en un home que era cavaller. Els segles XI-XII havien vist néixer la figura del cavaller com a màxim exponent de l'art militar medieval. És justament en aquest període que es perfecciona la tècnica del combat a cavall. La societat feudal es va anar consolidant gràcies a la força de les armes dels cavallers: els grans senyors van esdevenir reis i, quan Europa va començar a organitzar-se en estats (segles XIII i XIV), aquests reis enviaven una part dels seus cavallers a obrir i protegir rutes comercials per assegurar-hi les activitats dels mercaders i una altra part a lluitar per mantenir les fronteres davant la pressió del món islàmic, en les anomenades croades.

Tanmateix, en el segle XV, la cavalleria no és un simple ofici sinó un ideal que diu que el cavaller ha de protegir amb la força les persones més febles. La cavalleria deixa de ser una peça clau per guanyar les guerres ja que apareix la pólvora. Perd domini social i força com a estament, davant la consolidació dels estats nacionals i el poder reial i

perd funcionalitat, però tot i així els valors i virtuts d'un cavaller segueixen idealitzats per una societat que ja està canviant.

Don Quixot de la Manxa

El Quixot és l'obra principal de l'escriptor castellà Miguel de Cervantes i consta de dues parts: *El ingenioso hidalgo Don Quijote de la Mancha*, publicat el 1605, i *El ingenioso caballero don Quijote de la Mancha*, del 1615. Aquesta obra va marcar el començament del realisme com a estètica literària i va crear el gènere literari de la novel·la moderna, la novel·la polifònica, d'amplíssim influx posterior, mitjançant el cultiu del que va anomenar "una escriptura desencadenada", en la qual l'artista podia mostrar-se "èpic, líric, tràgic i còmic" en el gresol genuí de la paròdia de tots els gèneres.

Don Quixot de la Mancha i Sancho Panza

Des del punt de vista de Quixot, la novel·la cavalleresca medieval es pot considerar com una utopia amb una oposició constant entre el món real i el món ideal, utòpic. En les primeres etapes del gènere la irrealitat es representava no tant com una ficció artística, sinó més aviat com un món utòpic, ideal per tal que l'heroi hi pugui demostrar les seves millors qualitats i perfeccionar-se. Aquest protagonista sempre positiu, que

necessita un món harmonitzat amb ell, va determinar en gran part el caràcter utòpic de la novel·la cavalleresca.

El Quixot és un llibre de cavalleries que narra successos fantàstics. Presenta un mateix model d'heroi i d'aventures. Relatava les aventures de cavallers fantàstics que anaven per terres exòtiques i fabuloses lluitant contra tota classe de persones, gegants, monstres i sers màgics. El cavaller oferia els seus sacrificis i esforços a una dama per aconseguir, conservar o augmentar amor.

Quixot és una imitació burlesca dels llibres de cavalleries, i per tant, es pot afirmar que és una caricatura d'aquestes obres.

En el primer moment, el Quixot va tenir un gran èxit com una novel·la humorística. Posteriorment, les interpretacions han anat variant segons les èpoques, però en totes s'ha reconegut en el Quixot uns valors profunds que van més allà de la caricatura dels llibres de cavalleria. També perdura l'admiració pels ideals de justícia que impulsen a don Quixot, per la seva generositat i per la capacitat de sacrifici i sofriment que mostra davant les dificultats.

Cervantes escriu la novel·la a plena Edat Moderna. La cavalleria ha perdut tota la funcionalitat i la seva força militar, i, per tant, importància. La pólvora, l'artilleria i altres mètodes militars substituiran aquests cavallers. Ja no tindran tots aquells privilegis que abans tenien. La cavalleria deixa de ser un estament i els valors de l'ideal cavalleresc ja no són vigents i no tenen importància, no serveixen per aquella societat. Aleshores, podem dir que Cervantes pretén ridiculitzar aquest món de l'ideal cavalleresc, que és un món que ja ha passat i que ja no existeix.

Otro caballero situado en otra época

Creemos que podemos encontrar otro caballero situado en otra época. Un ejemplo es “Sant Jordi” ya que originalmente la caballería nace en los siglos IX e XII, y “Sant Jordi” nace en el año 270 (siglo III) y muere en el año 303, es una época distinta por lo tanto. Fue un militar romano y mártir de origen griego convertido al cristianismo y muerte como mártir por no querer abjurar de su fe en la época de la Edad Media. Geroncio (su padre), un oficial romano de Capadocia destinado a Diòspolis, actual Lod (Israel) allí es dónde se casó con una joven local ,llamada Policrònia , y tuvieron un hijo: Georgios (en catalán , Jordi).

Sant Jordi

Al llegar a la mayoría de edad, Jordi alista en el ejército romano, siguiendo los pasos de su padre. Cuando tenía treinta años, el destinaron a Nicomedia como tribuno e hizo parte de la guardia personal del emperador romano Diocleciano.

Según varios autores, el martirio de Jordi duró siete años y durante estos Jordi habrá muerto y resucitado tres veces: quemado, cortado en dos por una rueda de espadas y envenenado. Los autores añaden a las resurrecciones una serie de tormentos: golpes de mazo, parrillas candentes, sandalias con clavos, plomo fundido, piedras sobre la cabeza y columnas en el cuerpo, etc.

La historia por la que es conocido el santo por todo el mundo es por la muerte que provocó al dragón que pretendía comerse Cleodolinda, una preciosa doncella, que de matarlo, de su sangre salió un rosal, él corto una rosa para dársela a la princesa. Esta narración la escribió Santiago de la Vorágine en el siglo XII en su obra "La Leyenda Áurea". Pronto se esparció por toda Europa hasta llegar a toda la Corona de Aragón.

Conclusions

L'objectiu d'aquest treball era estudiar i analitzar l'evolució que experimenta l'ideal cavalleresc. Nosaltres, per tal d'aconseguir aquest propòsit, ens hem informat sobre les diferències entre la novel·la cavalleresca, on predomina el realisme i la versemblança, i els llibres de cavalleries, on predominen els elements i espais fantàstics. També ens hem informat de la matèria de Bretanya que són les narracions en vers del segle XII protagonitzades per un cavaller errant, i dels orígens de la cavalleria.

Per estudiar la evolució ens hem basat en tres obres que idealitzen l'ideal cavalleresc de la seva època. La primera obra que hem vist ha sigut el Llibre de l'orde de cavalleria de Ramon Llull on el valor més important és l'honor, que suposa lleialtat, magnanimitat, seny, cortesia, justícia, valor, fe... La cavalleria en aquesta època és un element fonamental per a la societat, i per tant, és un estament. Després d'aquesta obra hem vist Tirant lo Blanc, una novel·la cavalleresca escrita per Joanot Martorell. En aquesta època, els ideals d'un cavaller segueixen sent els mateixos tot i que la cavalleria anirà perdent el seu paper com a estament. L'última novel·la que hem vist ha sigut El Quixot. La obra és de Cervantes i és una novel·la humorística i té un to burlesc cap a l'ideal cavalleresc de l'edat mitjana. Aquest cavaller ja no serà fonamental per a la societat, ja no serà un estament i els seus valors s'hauran perdut.

Amb aquesta evolució el grup ha pogut arribar a la conclusió que la literatura és un mirall de la societat, és a dir, la literatura segueix els passos i l'evolució que la societat fa.